

STICHTING DRIEL-POLEN

Biuletyn informacyjny, grudzień 2020

Szanowni Weterani, Wdowy po Weteranach oraz Przyjaciele naszej fundacji,

cóż za dziwny ten rok 2020! Z powodu pandemii koronawirusa okazał się on dla nas wszystkich zupełnie inny, niż się spodziewaliśmy. Wiosną dość prędko zaczęliśmy się liczyć z innym sposobem obchodzenia uroczystości upamiętniających. Cieszymy się, że udało nam się zrealizować ich transmisję na żywo, dzięki czemu wiele osób w kraju i za granicą mogło do nas dołączyć.

Mimo wszystkich ograniczeń udało nam się zrealizować piękną uroczystość. Niezmiernie nam jednak brakowało na niej weteranów, krewnych, przyjaciół i wszystkich zainteresowanych. Trudno o większy kontrast z obchodami w 2019 roku. W tym roku obchody upamiętniające Polaków odbyły się w zmienionej formie z udziałem zaledwie kilku osób, bez publiczności, a przede wszystkim bez weteranów, po raz pierwszy od 76 lat.

W 2020 roku odeszło niestety trzech weteranów, którzy byli stałymi gośćmi obchodów w poprzednich latach: Józef Wojciechowski, Henryk Kubiński i – całkiem niedawno – Konstanty Staszkiwicz. Ze smutkiem zdaliśmy sobie przez to sprawę, że uroczystości upamiętniające bez obecności weteranów z czasem staną się nieuniknione.

Oprócz obchodów pod pomnikiem na Polenplein (Placu Polskim), które można było śledzić za pośrednictwem transmisji na żywo, w tym roku odbyło się też wiele innych uroczystości, które wymieniamy poniżej.

Udział szkół podstawowych z Driel w obchodach

W piątek 18 września niewielka grupa uczniów ze szkoły podstawowej Meeuwenberg odwiedziła cmentarz w Oosterbeek.

Po krótkim wstępie wygłoszonym przez przewodniczącego Arno Baltussena dzieci oddały cześć polskim żołnierzom. Złożyły na ich mogiłach bukiety biało-czerwonych kwiatów i zapaliły na każdej z nich świeczkę. Wiele polskich grobów znajduje się na tyłach cmentarza po prawej i lewej stronie od wejścia. To groby żołnierzy, którzy najpierw – gdy polegli w walce – zostali pochowani na cmentarzu w Driel. Latem 1946 roku zostali oni przeniesieni na cmentarz wojskowy w Oosterbeek. Polscy żołnierze, którzy zginęli na północnym brzegu Renu, leżą w kwaterach obok swoich brytyjskich kolegów. Polskie groby łatwo rozpoznać.

W poniedziałek 21 września uczniowie z grup 6, 7 i 8 szkoły podstawowej De Kameleon pod przewodnictwem jednego z nauczycieli wzięli udział w krótkiej uroczystości pod pomnikiem na Polenplein i każdy z nich położył kwiat. To ważna inicjatywa w roku, w którym jedynie ograniczona liczba zaproszonych mogła uczestniczyć w corocznych obchodach w sobotę.

Odstąpienie popiersia

W piątek 18 września po południu dokonaliśmy odstąpienia popiersia generała dywizji Stanisława Sosabowskiego. Pomnik znajduje się na skwerze przy skrzyżowaniu Baltussenweg i Vogelenzangsestraat w Driel. Naprzeciwko tego miejsca generał miał swoją kwaterę podczas operacji Market Garden w 1944 roku: Molenstraat 12 w Driel

Pomnik w Driel jest kopią popiersia odstąpiętego w Warszawie 23 września 2017 roku. Podczas tamtej uroczystości obecny był też sztandar dywizji z Orderem Wojskowym Wilhelma. Na popiersiu widnieje order Brązowego Lwa przyznany generałowi Sosabowskiemu pośmiertnie w 2006 roku przez królową Beatrix wraz z przyznanym dywizji Orderem Wojskowym Wilhelma.

O wykonaniu i umieszczeniu tego popiersia w Driel rada gminy Overbetuwe zdecydowała w lipcu 2019 roku z okazji 75 rocznicy. Ze względu na napięty harmonogram w zeszłym roku postanowiono przesunąć jego odsłonięcie na 76. obchody w 2020 roku, aby uroczystość i osoba generała otrzymały należną im uwagę. Nie mogliśmy wówczas przewidzieć pandemii. Podczas odsłonięcia w tym roku obecna była tylko ograniczona liczba zaproszonych osób.

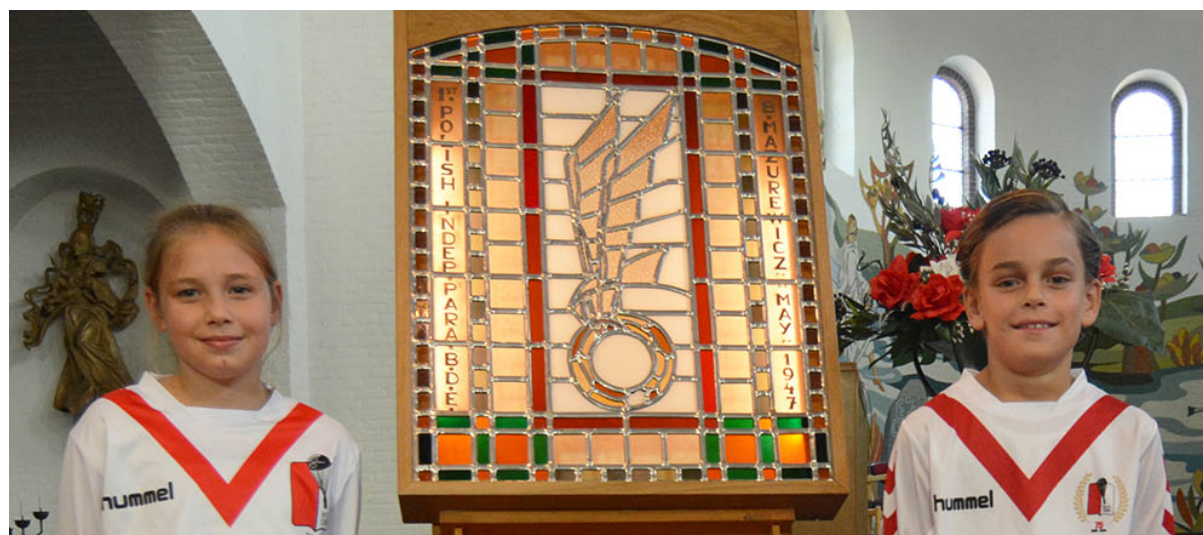
Mamy nadzieję, że w 2021 roku będziemy mogli upamiętniać polski wkład w naszą wolność w sposób, do którego jesteśmy przyzwyczajeni, być może razem z rodziną Sosabowskich. „Umieszczenie popiersia generała Stanisława Sosabowskiego nadaje hasłu „Pamiętać – Uświadamiać sobie – Doświadczać” konkretne, namacalne oblicze. Jest to wyraz wdzięczności mieszkańców Overbetuwe za szczególny wkład 1 Samodzielnej Brygady Spadochronowej i jej odważnego generała w odzyskanie naszej wolności. To wyraz więzi, którą pielęgnowaliśmy wcześniej, pielęgnowujemy obecnie i będziemy pielęgnować w przyszłości” – powiedziała w swoim przemówieniu pani P. Hoytink-Roubos, nasza burmistrz.

Odsłonięcie witraża:

W piątek po południu 18 września został również odsłonięty witraż w Centrum Informacyjnym "De Polen van Driel" (Polacy z Driel). Witraż przedstawia emblemat polskich spadochroniarzy i był on darem polskich żołnierzy w 1947 roku dla nowo wybudowanej szkoły, która zastąpiła szkołę zniszczoną w 1944 roku. Oprócz witraża żołnierze przekazali wówczas również znaczną kwotę, na tyle wysoką, że umożliwiła ona zainstalowanie w budynku szkoły centralnego ogrzewania.

Witraż został odrestaurowany dzięki wsparciu lokalnego związku piłkarskiego obchodzącego w tym roku 75-lecie swojego istnienia. Klub sportowy powstał w 1945 roku, a jego strój odpowiada barwom polskiej flagi – składa się z białej koszulki i czerwonych szortów. Dodany później emblemat przedstawia spadochroniarza na biało-czerwonym tle. W każdą sobotę podczas sezonu piłkarskiego w tych polskich barwach gra na boiskach 35 drużyn.

O historii klubu można przeczytać więcej pod linkiem [Presentatiegids-2020-2021-Raam.indd \(driel-polen.nl\)](http://Presentatiegids-2020-2021-Raam.indd%20(driel-polen.nl))

Obchody pamiętkowe:

Jak już wspomnieliśmy, w tym roku uroczystości były wyjątkowe. W zeszłym roku obecnych na placu i w jego sąsiedztwie było około trzech tysięcy gości i zainteresowanych. W tym roku w obchodach wzięło udział około trzydziestu zaproszonych. Niestety nie było na uroczystości weteranów ani ich krewnych. Z powodu pandemii ich podróż i obecność tutaj wiązałyby się ze zbyt dużym ryzykiem. Po 75 latach wspólnych obchodów niezmiernie brakowało nam weteranów, chóru i orkiestry młodzieży polskiej i holenderskiej oraz uczniów z Polski, którzy pisali i recytowali wiersze, licznych wolontariuszy i około tysiąca zainteresowanych. Na szczęście transmisja online umożliwiła im śledzenie obchodów na żywo. Liczne reakcje z kraju i zagranicy potwierdziły, że widzowie to docenili.

Większość wolontariuszy była rozczarowana, że – inaczej niż co roku – nie może dołożyć swojej cegiełki do obchodów.

Młodzi członkowie klubu piłkarskiego musieli wziąć na siebie większą niż dotąd rolę podczas składania wieńców. Doskonale wywiązali się z powierzonego im zadania, co zostało docenione przez wszystkich uczestników obchodów na miejscu i w internecie.

Mamy nadzieję, że w przyszłym roku będziemy mogli ponownie sięgnąć po stały scenariusz obchodów i gościć w Driel weteranów i członków ich rodzin oraz licznych zainteresowanych.

Zmiana w sekretariacie Fundacji:

W lutym br. w sekretariacie nastąpiła zmiana. Stineke Veenhuizen przekazała swoją funkcję Ellis Beke. Tak więc za adresem e-mail Info@driel-polen.nl kryje się obecnie inna osoba. Poniżej zamieszczamy wiadomości od obu Pań, na początku od **Stineke:**

W styczniu 2011 roku przejęłam sekretariat Fundacji od Luita G. Veenhuizen, mojego męża, który zmarł w październiku 2010 roku.

Dzięki niemu znałam już zarząd Fundacji, a więc Arno i Nieka. Jako wolontariuszka brałam też przez kilka lat udział w obchodach, najpierw jako osoba udzielająca pierwszej pomocy, a później z Bep Jacobsem (wcześniej również z Hansem Kardolem) dokonywałam spisu wieńców i kwiatów.

Praca sekretariatu miała polegać na prowadzeniu kartoteki adresowej, sporządzaniu protokołów z posiedzeń zarządu, wysyłaniu zaproszeń i prowadzeniu korespondencji. Nie mogłam wówczas przewidzieć, jak bardzo Fundacja rozwinie się w ciągu kolejnych dziewięciu lat.

Baza adresów rozrosła się, doszły do niej adresy e-mailowe. Działalność Fundacji nabrała rozmachu, na zebraniach omawiano więcej spraw, raporty stały się dłuższe i zawierały więcej punktów.

Dzięki upowszechnieniu digitalizacji wiele zaproszeń i biuletynów zaczęliśmy również wysłać pocztą elektroniczną.

Rzadziej korzystano z telefonu, podobnie jak z korespondencji listownej, a częściej z komputera, który obecnie umożliwia całą komunikację.

Wiele osób poznałam przez e-mail, który przyspieszył i ułatwił komunikację.

W dniu uroczystości widziałam wiele osób, ale nie zawsze udało mi się ze wszystkimi porozmawiać, bo tuż przed obchodami byłam jeszcze zajęta ich organizacją, a podczas przyjęcia nie byłam w stanie podejść do każdego. Kontakty z rodzinami weteranów były moim priorytetem i z tymi osobami zawsze starałam się zamienić choćby kilka słów.

Bardzo ważni byli dla mnie Weterani, bo przecież to oni walczyli o naszą wolność. Uważałam za zaszczyt witać ich co roku na obchodach.

Podobnie jak cały zarząd, także i mnie zasmuciło to, że w krótkim czasie odeszli weterani Józef Wojciechowski, Henryk Kubiński, a ostatnio również Konstanty Staszkiwicz. Ta trójka od lat uczestniczyła w obchodach. Bardzo ciepło ich wspominam.

Ostatnie dziewięć lat było mi drogich, a najważniejsze wydarzenia z tego okresu to:

- Otwarcie Centrum Informacji „Związani przyjaźnią i wdzięcznością” 18 września 2014 roku;
- Obecność króla Willema Aleksandra oraz prezydenta RP dr. B. Komorowskiego na obchodach 70. rocznicy operacji Market Garden w 2014 roku;
- Nagroda gminy Overbetuwe dla wolontariusza roku 2014;

- Przeniesienie zakupionej przez Corę Baltussen wystawy fotograficznej (nowej wersji) do Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie 13 kwietnia 2015 roku i przekazanie jej oryginalnej wersji 6 Brygadzie Powietrznodesantowej w Krakowie 24 września 2015 roku;
- Uroczyste nazwanie nowej odmiany tulipana imieniem generała Sosabowskiego 8 maja 2017 roku;
- Odświeżenie popiersia generała Sosabowskiego w Warszawie 23 września 2017 roku;
- I wreszcie 75. jubileusz operacji Market Garden w 2019 roku wraz z otwarciem wystawy Muzeum Wojska Polskiego w Centrum Informacyjnym; w sobotę pokaz skoków spadochronowych przy Boltweg, obchody na Placu Polskim z udziałem księcia Walii Karola, a w niedzielę zakończenie obchodów Airborne 2019 na terenach zalewowych rekonstrukcją przeprawy przez Ren.

W tym roku podczas 76. uroczności upamiętniającej spotkała mnie miła niespodzianka: ambasador RP w Holandii dr Marcin Czepelak odznaczył mnie Srebrnym Medalem Wojska Polskiego nadanym przez Ministra Obrony RP. Z wdzięcznością wspominam piękne lata pracy dla Fundacji Driel-Polen.

Ellis Beke-Altink z pewnością wiele dobrego wniesie do Fundacji. Cieszę się, że przejęła ode mnie pracę w sekretariacie i życzę jej wiele ciekawych i rozwijających lat pracy. Na koniec chciałbym podziękować wszystkim za miły kontakt i mam nadzieję, że wielu z Państwa zobaczę na kolejnych, oby wolnych od COVID-19, obchodach w Driel.

Pozdrawiam serdecznie i życzę wszystkim zdrowia!
Stineke Veenhuizen – Poppen, 20 listopada 2020

Ellis Beke:

Upamiętnienie wkładu Polaków w nasze wyzwolenie jest, odkąd pamiętam, częścią mojego życia. Do Driel przyjechałam w 1974 roku, w wieku trzech lat. Moi rodzice gościli w swoim domu polskich weteranów uczestniczących w corocznych obchodach. W 1979 roku, kiedy miałam osiem lat, gościliśmy u siebie weterana – pana Arciszewskiego z żoną Ludmiłą. Odwiedziliśmy ich w Londynie w 1980 roku podczas wakacji. Następnie Albert Baltussen, brat Cory, poprosił mojego ojca o pełnienie funkcji sekretarza komitetu Driel-Polen – bo taką nazwę nosiła jeszcze wówczas Fundacja. Jako uczennica składałam kwiaty podczas uroczystości, śpiewałam w chórze dziecięcym, później przyjmowałam gości obchodów, podawałam

wieńce i wciągałam flagę na maszt. Koordynowałam składanie wieńców przez ostatnie dwa lata, a w 2019 roku zostałam poproszona o przejęcie sekretariatu. Wahałam się tylko przez chwilę, bo z bliska widziałam, jak wiele pracy miała Stineke. Podjęcie decyzji nie zajęło mi wiele czasu. Uważam za zaszczyt, że mogę w ten sposób kontynuować osobistą więź z Polakami i corocznymi obchodami rozwijaną przez te wszystkie lata. Nadal jest ważne, aby historia Polaków z Driel znajdowała się w centrum naszej uwagi!

Cora Baltussen i ja podczas składania wieńców podczas jednych z obchodów

Odnaczenia:

Oprócz Srebrnego Medalu Wojska Polskiego dla Stineke Veenhuizen, również Bep Jacobs i Margreet Altink zostały odznaczone Brązowym Medalem Wojska Polskiego. Po uroczystości wręczył go paniom ambasador RP w Holandii dr Marcin Czepelak. Jako Fundacja jesteśmy niezwykle dumni z zasług Pań dla naszej Fundacji i pracy, jaką wykonały w ostatnich latach.

Aktualne projekty

W zeszłym roku informowaliśmy Państwa o rozpoczęciu różnych projektów. Z powodu pandemii ich realizacja zwolniła lub została zatrzymana. Aby umożliwić ich zakończenie, przedłużono nam termin ich realizacji o rok. Projekty te muszą zatem zostać wykonane do końca maja 2021.

- Renowacja witraża została zakończona (patrz informacje powyżej);
- zainstalowanie ekranów w Centrum Informacyjnym. Przeprowadzanie wywiadów z naocznymi świadkami utknęło w martwym punkcie. Miejmy nadzieję, że do końca maja uda nam się nagrać jeszcze kilka. Niezależnie od tego ekrany zostaną zainstalowane przed końcem maja i można będzie na nich obejrzeć dostępne już wywiady;
- prezentacja połączona z obszerną ekspozycją plenerową (patrz: [Poolse bevrijders: Extra informatie bij de panelen - Stichting Driel-Polen \(driel-polen.nl\)](https://www.driel-polen.nl/extra-informatie-bij-de-panelen)) jest w dużej mierze gotowa. Dodatkowe informacje uzyskujemy jeszcze w drodze indywidualnych wywiadów. Ze względu na pandemię udało nam się zrealizować tylko jedną prezentację online we współpracy z organizacją Polen in Beeld. Niestety inne zaplanowane spotkania musiały zostać przełożone z powodu obostrzeń covidowych. Jeśli są Państwo zainteresowani wykładem online lub – gdy tylko stanie się to możliwe – prezentacją na miejscu, prosimy o skontaktowanie się z nami pod adresem Info@driel-polen.nl;
- stworzenie aplikacji opisującej historyczną trasę, z której będą mogli korzystać spacerowicze, rowerzyści i kierowcy. Trasa została już wytyczona, a informacje na jej temat zebrane. Strona techniczna aplikacji powstaje we współpracy z pozostałymi gminami Airborne. Dążymy do tego, żeby aplikacja była gotowa do końca maja

Digitalizacja archiwum – prośba o wsparcie

We wrześniu przy wsparciu partnerów takich jak Airborne Museum i Gelders Archief złożyliśmy dwa wnioski o dotacje na digitalizację naszego archiwum. Od tego czasu jeden z wniosków został pozytywnie rozpatrzony. Decyzji dotyczącej drugiego wniosku spodziewamy się w lutym.

Szacujemy, że dotacje nie pokryją sumy 5000 euro z niezbędnego budżetu. Mamy nadzieję, że zrekompensujemy to częściowo dzięki zaangażowaniu wolontariuszy. Aby zebrać środki na pokrycie brakującej sumy, zwracamy się do Państwa i wszystkich, którym Fundacja jest bliska, z prośbą o przekazanie datku na nasze konto NL67 RABO 0315 1131 46 BIC: RABONL2U z dopiskiem „Archiwum”. Więcej informacji znajdują Państwo pod linkiem: [Wesprzyj digitalizację – Stichting Driel-Polen](https://www.driel-polen.nl/wesprzyj-digitalizacje)

Wolontariusze mogą się zgłaszać pod adresem info@driel-polen.nl.

Plany na rok 2021

Oprócz zakończenia bieżących projektów i oficjalnego oddania ich do użytku, zaplanowaliśmy na nadchodzący rok szereg wyjątkowych wydarzeń:

Mecz piłki nożnej w niedzielę 19 września 2021 roku

W ramach obchodów 75-lecia na zaproszenie zarządu klubu piłkarskiego RKS V 1. drużyna klubu miała rozegrać w niedzielę po obchodach mecz z drużyną 6 Brygady Powietrznodesantowej z Polski. Jeśli obostrzenia covidowe na to pozwolą, mecz ten zostanie rozegrany 19 września 2021 roku.

W ten sposób RKS V chce, oprócz prezentowania logo i biało-czerwonego ubioru, również aktywnie podtrzymywać więzy z naszymi polskimi wyzwolicielami.

Musical „Bring my love to Poland”

Z okazji 75. rocznicy wyzwolenia Holandii w 2020 roku fundacja Music Herveld przygotowuje musical zatytułowany „Bring my love to Poland”. Dokładna data jego wykonania nie jest jeszcze znana.

Obchody rocznicowe 2021

Obchody rocznicowe w Driel planujemy na 18 września 2021 roku na godzinę 15.00.

Na zakończenie

Żywimy gorącą nadzieję, że stan zdrowia Weteranów 1 Samodzielnej Brygady Spadochronowej oraz Wdów po polskich Spadochroniarzach umożliwi im uczestnictwo w przyszłorocznych obchodach.

Życzymy Państwu Wesołych Świąt Bożego Narodzenia oraz szczęścia i zdrowia w 2021 roku.

Grudzień 2020

Fundacja Driel-Polen